

Innehåll

Inledning.....	1
Introduktion.....	1
Definitioner.....	1
Diskriminering.....	1
Mobbning.....	1
Sexuella trakasserier.....	2
Det främjande arbetet.....	2
Det förebyggande arbetet.....	2
Det åtgärdande arbetet.....	2
Förskolan Fisker.....	2
Vision.....	2
Ansvar.....	3
Barnens delaktighet.....	3
Föräldrarnas delaktighet.....	3
Personalens delaktighet.....	3
Likabehandlingsplanens främjande arbete.....	3
Likabehandlingsplanens förebyggande arbete.....	4
Vad gör vi för att förhindra kränkningar?.....	4
Likabehandlingsplanens åtgärdande arbete.....	5
Rutiner för akuta situationer.....	5
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling.....	5
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn.....	6
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal.....	6
Rutiner för uppföljning.....	6
Rutiner för dokumentation.....	6
Ansvarsförhållande.....	6
Vad gör vi när vi konstaterat kränkningar?.....	6
Vilka lagtexter grundar vi likabehandlingsarbetet på?.....	7
FN:s konvention.....	7
Läroplanen för förskola.....	7
Skollagen kap 6.....	7
Diskrimineringslagen.....	8
<i>Fyra steg – sju diskrimineringsgrunder Undersök Åtgärda Analysera Följ upp och utvärdera</i>	8
1. Undersöka risker och hinder.....	8
2. Analysera orsaker.....	9
3. Genomföra åtgärder.....	9
4. Följa upp och utvärdera.....	9
Förskolan Fisker:s arbete mot diskriminering och trakasserier 2018/19.....	11
Utvärdering av likabehandlingsplanen Ht 2017-Vt 2018.....	12
Resultat av utvärderingen av fjolårets plan.....	12
Uppstart av likabehandlingsplan 2018/19.....	13
Beskriv hur årets plan ska utvärderas.....	13

Inledning

Introduktion

Likabehandlingsarbetet handlar om att värna om barnens mänskliga rättigheter och att implementera FN:s barnkonvention i förskolan. Barn har ett rättskydd mot diskriminering och trakasserier som är likvärdigt det som finns för förskolans anställda.

Från och med den 1 april 2006 träder en ny lag i kraft, lagen (2006:67) mot diskriminering och annan kränkande behandling. Den nya lagens syfte är att förtydliga skolans ansvar när det gäller att garantera alla barn och elevers trygghet i skolan. Det innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder förbjuds i förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola och gymnasieskola samt vuxenutbildningen. Lagen innebär att barn och elever får ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling. Skadestånd kan utdömas om inte förskolan kan påvisa att den fullgjort sitt uppdrag.

En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.(Lpfö98/10 sid.4)

Likabehandlingsarbetet delar vi upp i att utvärdera, främjande, kartläggande förebyggande och åtgärdande för akuta situationer arbete.

Definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, eller ålder.

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheten är det är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Den 1/1 2015 utökades skyddet för personer med funktionsnedsättning genom bristande tillgänglighet infördes i diskrimineringslagen. Skyddet avser situationer när en person med funktionsnedsättning missgynnas därför att skäliga åtgärder för tillgänglighet inte vidtagits.

Mobbning

I allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling (2006) definieras mobbning som *en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.*

Mobbningsforskaren Dan Olweus (1986) definition av mobbning är *när en eller flera individer upprepade gånger och under viss tid, blir utsatta för negativa handlingar från en eller flera personer.*

Anatol Pikas (1989) som har studerat mobbning inom grundskolan, beskriver att *med mobbning avses medvetna, icke-*

Plan mot diskriminering och kränkande behandling – ett levande dokument

legitima fysiska eller psykiska angrepp och/eller utslutningar ur gemenskapen som riktas mot en enskild individ i underläge av en grupp vars medlemmar förstärker varandras beteende i samspel.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Det främjande arbetet

Det främjande arbetet syftar till att skapa en trygg förskolemiljö och att förstärka respekten för allas lika värde. Det främjande arbetet omfattar diskrimineringsgrunderna samt riktas mot alla och bedrivs kontinuerligt och utan förekommande anledning.

Det förebyggande arbetet

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar sådant som i en kartläggning av verksamheten identifieras som risker.

Det åtgärdande arbetet

Det åtgärdande arbetet kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Det åtgärdande arbetet ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt och det innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.

Förskolan Fiskens

Vår verksamhet omfattar 26 barn och 8 stycken anställda. De grundläggande värderingar såsom alla människors lika värde, solidaritet, medmänsklighet, empati och omtanke m.m. har stor plats i den vardagliga verksamheten.

Varje barn har rätt att få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter. Rättigheter som är självklara, men ändå behöver värnas om genom lagstiftningen. En lag som ställer bland annat krav på att varje förskola ska upprätta en likabehandlingsplan, som inbegriper åtgärder för att utreda och förhindra diskriminering och annan kränkande behandling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs visserligen i hemmet, men förskola ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Samarbetet måste därför ske med hemmet och vid behov med andra myndigheter.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen. (Lpfö98/10)

Vision

Förskolan Fiskens skall vara en arbetsplats, för barn och vuxna, där det inte skall förekomma någon form av kränkande behandling av enskilda individer. Ingen skall utsätta någon annan för mobbning eller kränkande behandling. Fiskens vill vara en trygg miljö där varje enskild individ behandlas med respekt. Vi önskar att alla barn ska, med tillförsikt och glad förväntan, kunna gå till förskolan. Alla individer – barn, föräldrar eller personal är värda respekt och uppmärksamhet, att varje individ är skapad unik och har rätt att utvecklas under gynnsamma förhållanden.

Ansvar

Det övergripande ansvaret för planen ligger på förskolechefen men 1 pedagog från förskolan har ett särskilt ansvar och intresse för att utveckla, följa upp och utvärdera likabehandlingsplanen.

All personal har ansvar för att arbeta utifrån planen och för att aktivt motverka alla former av trakasserier, diskriminering och kränkande behandling samt värna om allas lika värde.

Barnens delaktighet

Barnen görs medvetna om och delaktiga i trygghetsarbetet genom samtal utifrån situationer i den dagliga verksamheten. Varje år genomförs intervjuer med barnen utifrån ålder och mognad, som belyser deras tankar kring trygghet på förskolan.

Föräldrarnas delaktighet

Vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga och vara med och påverka i olika forum som förskolerådsrepresentant, olika informations- och samtalsforum men även i den dagliga kontakten med förskolan. Vårdnadshavare är också delaktiga genom att delta i en årlig enkätundersökning. Likabehandlingsplanen visas/diskuteras vid alla utvecklingssamtal/inskolningar.

Personalens delaktighet

Likabehandlingsansvarige delger övrig personal i det arbete som de genomför. Det förekommer fortlöpande diskussioner i personalgruppen kring värdegrundsfrågor i den dagliga verksamheten men även på personalmöten, planeringsdagar och andra gemensamma forum. All personal skall vara aktivt engagerad i att stoppa all mobbning och kränkande behandling. Personalen ska ha en levande likabehandlingsplan och som bör upprättas vid upptäckt eller misstänkt mobbning och kränkande behandling.

Likabehandlingsplanens främjande arbete

Det främjande arbetet syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde och ska bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas. Det riktar sig till alla och föregås inte av något särskilt problem. Det ska omfatta alla diskrimineringsgrunder. Det är en av verksamhetens fortgående uppgifter och kan därför inte drivas enbart som tillfälliga projekt, tillfälliga insatser eller under särskilda värdegrundslektioner. Det handlar om att i undervisningen skapa ett gott förskoleklimat. Normer och föreställningar, uttalade eller outtalade, om vad som är att betrakta som normalt eller onormalt ligger ofta bakom brister i respekten för allas lika värde.

Likabehandlingsplanens främjande arbete 2018/19			
Planerade aktiviteter under läsåret	Tidpunkt	Ansvarig	Utvärdering
Talar gott om barnen – inför och om barnen	Ta vara på tillfällena	All personal	
Vara närvarande i prat		All personal	
Lyfta värdegrundsarbetet i terminsstarterna	Terminsstarterna		
Föräldrarnas	Vid	Elisabet	

delaktighet i likabehandlingsarbetet	föräldrarådsmötet 23 oktober och hela gruppen i novembers föräldramöte		
--------------------------------------	--	--	--

Likabehandlingsplanens förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet handlar om att avvärja risker för trakasserier och kränkningar. Grunden för detta är att systematiskt göra kartläggningar av elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Genom att analysera resultaten av kartläggningen ska risker i verksamheten identifieras. Utifrån analysen kan insatser planeras.

Kartlägg trivsel och riskområden

Kartläggningen kan till exempel omfatta platser, situationer och särskilda delar av verksamheten där barn eller elever upplever otrygghet eller att kränkningar sker. Kartläggningen ska också omfatta diskriminering och attityder som rasism, islamofobi, antisemitism, antiziganism. och homofobi.

Samtal, enkäter och annan dokumentation

Kartläggningen kan bestå av systematiska samtal med eleverna, t ex utifrån DO:s husmodell, elevenkäter, dokumentation från trygghetsvandringar, m.m. Personalens iakttagelser och dokumentation från fall av kränkningar som visar på återkommande likartade problem utgör en del av kartläggningen.

Barn och elevers delaktighet

Barn och elever ska på det sätt som är lämpligt för deras ålder vara delaktiga i kartläggningen och analysen av resultaten och när man planerar vilka insatser som ska sättas in.

Vad gör vi för att förhindra kränkningar?

- Strävar efter att hålla en god och empatisk miljö på förskolan där ingen utsätts för kränkande behandling.
- Alla som jobbar på Förskolan Fisken är medvetna om och är aktiva i sitt arbete kring likabehandling av alla individer. Att ha utvecklingssamtal, arbetslagsmöte, dagliga samtal, barnobservation, barnintervjuer och föräldrasamtal. Vuxna är ständigt närvarande i barns lek: Vem blir vald? Vem har ingen att leka med? Vad händer i den fria leken? Den vuxne styr medvetet gruppkonstellationen vid organiserade lekar och rutiner. Utbildning av personalen inom detta område.
- Att barnen själva deltar i olika tema/projekt som förhindrar kränkningar. Genom t.ex. rollspel, sagor, rim, ramsor, dagliga samtal, dokumentation, konflikthantering genom samtal i små och stora grupper, gruppstärkande aktiviteter, trygghetsövningar och barnintervjuer.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling – ett levande dokument

- Vi vuxna lär barnen reflektera över sitt handlande genom att t.ex. ställa frågor som hur kände du? Hur tänkte du? Kan du ha gjort på något annat sätt? Hur tror du att den andre kände sig?
- Att föräldrar och personal har samtal kring barnens trivsel och vistelse på förskolan.
- Att otrivsel och svårigheter upptäcks på ett tidigt stadium.
- Att låta inflytande och delaktighet lägga en god grund för respekt och ansvarstagande.
- Bibelns gyllene regel ”allt vad ni vill att människor ska göra mot Er det skall ni göra mot dem”

Likabehandlingsplanens förebyggande arbete 2018/19			
Planerade aktiviteter under läsåret	Tidpunkt	Ansvarig	Utvärdering
Betona lugna ner dig Samarbeta. Strategiska val av undervisning	Höststarten	Elisabet Carina	
Skapa rättvist och demokratiskt talutrymme	Dagligen	Alla	
Hålla koll på tendenser av regelbundna tjuvnyp	Dagligen	Alla	
Kännedom om makthierarkier	Samtala vid avdelningsmöten	Elisabet Carina	

Likabehandlingsplanens åtgärdande arbete

Förskolan ska ha rutiner för hur akuta situationer ska hanteras och lösas när barn eller elever utsatts för trakasserier eller kränkande behandling. Det handlar om ansvarsfördelning, anmälan till rektor och huvudman samt om rutiner för utredning och dokumentation.

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling på vår förskola

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

- Personalen håller god uppsikt över alla platser där barn leker inom- och utomhus
- Det finns alltid minst en personal i närhet av barnen

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

- Föräldrarna kan vända sig till den ansvarspersonal man har för sitt barn eller prata med den personal som för tillfället är tillgänglig
- Personal pratar sedan med ansvarig chef på förskolan som ev. sedan bollar vidare med rektor för att hitta en lösning

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

- Den personal som fått reda på det skriver ner det i aktuellt barns sekretesspärm, berättar sedan vidare det för ansvarig chef på förskolan som sedan bollar vidare med rektor
- Eventuellt tas vidare samtal med barn/föräldrar
- Det upprättas en arbetsplan på förskolan för att förhindra att denna form av trakasserier och kränkande behandling fortsätter

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- Samtal om vad som hänt sker med inblandade barn/föräldrar
- Samtal tas även med personal som är inblandad
- Det upprättas en arbetsplan på förskolan för att förhindra att denna form av trakasserier och kränkande behandling fortsätter
- Huvudman informeras
- Vid grov kränkning används LAS - Lagen om anställningsskydd, dvs. varning, omplacering, uppsägning, avsked

Rutiner för uppföljning

Ansvarig chef på förskolan har ansvar för att det sker en uppföljning av fallet efter ca. 1 månad och studerar om det behövs ytterligare åtgärder

Rutiner för dokumentation

Åtgärderna dokumenteras i aktuellt barns sekretesspärm av ansvarig chef på förskolan och av förskolelärare

Ansvarsförhållande

- Alla i arbetslaget har ansvar för att ha god uppsyn över barnen och ge stöd i de konflikter där det behövs
- Alla i arbetslaget ska uppmärksamma kännetecknen som kan tyda på att ett barn kan vara utsatt för kränkningar

Vad gör vi när vi konstaterat kränkningar?

- När man misstänker kränkande behandling skall pedagoger reagera omedelbart genom att ta reda på vad som hänt. När barnen blivit osams bör resp. pedagog omedelbart prata med barnen. Kan mindre konflikter göras upp omedelbart behöver det inte utvecklas till kränkande behandling.
- Om en förälder misstänker att barn utsätts för kränkande behandling på förskolan måste omedelbart pedagoger på Förskolan Fiskeriet informeras. Minnesanteckningar skall föras av personal.
- Förekommer det upprepade tillfällen eller riktade mot ett och samma barn skall föräldrar och huvudman informeras. Minnesanteckning av föräldrakontakten skall göras.
- Träff mellan berörda barn, deras föräldrar och pedagoger på Förskolan Fiskeriet: VAR – HUR – VEM? Hur ser den totala situationen ut? På träffen talar man igenom situation och samtalar om förändring av beteende och attityd. Minnesanteckningar ska föras.
- Se till att de berörda barnen märker att personal är speciellt uppmärksamma på beteende och attityder efter samtal. Pedagoger gör noggranna observationer.

- Regelbundna uppföljningssamtal skall hållas med de berörda barnen och vuxna tills problemet är löst. Minnesanteckningar skall föras.

Vilka lagtexter grundar vi likabehandlingsarbetet på?

FN:s konvention

Om barns rättigheter: *Du har rätt att bli respekterad för den du är, rätt att bli lika behandlad och skyddas mot alla former av våld och övergrepp.*

Mänskliga rättigheter – artikel 1. *Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap.*

Läroplanen för förskola

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar:

- Öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar.
- Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra.
- Sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till etiska dilemman och livsfrågor i vardagen.
- Förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.
- Respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Skollagen kap 6

5 § Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget.

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

7 § Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de

planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

10 § En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen

eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Diskrimineringslagen

Fyra steg – sju diskrimineringsgrunder **Undersök Åtgärda Analysera Följ upp och utvärdera**

Alla barn, elever och studerande har rätt till en trygg och stimulerande miljö fri från diskriminering. Därför finns det bestämmelser om att förskolan och skolan måste arbeta främjande och förebyggande för att motverka diskriminering och undanröja hinder för allas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten. Den 1 januari 2017 ändrades diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder. Lagändringen innebär att utbildningsanordnare har fått ett utökat ansvar för att förebygga diskriminering och verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett lagens sju diskrimineringsgrunder: kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Bestämmelserna i korthet: arbetet med aktiva åtgärder omfattar i korthet att inom varje verksamhet

- arbeta fortlöpande i fyra steg (undersöka, analysera, åtgärda, samt följa upp och utvärdera)
- ta fram, följa upp och utvärdera riktlinjer och rutiner för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier
- dokumentera alla delar av det fortlöpande arbetet
- samverka med dem som deltar i utbildningen och anställda i verksamheten.

Det är inte bara undervisningen som omfattas av arbetet utan hela verksamheten. Det handlar alltså om allt från till exempel pedagogiskt material, prov och betygssättning till studiemiljö, raster och utflykter. Skolresor, friluftsdagar och avslutningar omfattas också. Detta är bara några exempel på delar som förskolan och skolan behöver arbeta med. Utgångspunkten är att alla barn och elever ska kunna delta i all verksamhet på likvärdiga villkor oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Diskrimineringsgrunder:

Kön

Könsidentitet eller könsuttryck

Etnisk tillhörighet

Religion eller annan trosuppfattning

Funktionsnedsättning

Sexuell läggning

Ålder

Utbildningsanordnaren ska fortlöpande arbeta i fyra steg:

1. Undersöka risker och hinder
2. analysera orsaker
3. genomföra åtgärder
4. följa upp och utvärdera.

1. Undersöka risker och hinder

Det första steget innebär att utbildningsanordnaren ska undersöka verksamheten för att upptäcka eventuella risker för diskriminering eller repressalier (besträffning), eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Så här kan undersökningen gå till. Utbildningsanordnaren bör se över verksamhetens rutiner, riktlinjer och policydokument men även attityder och normer. Undersökningen kan göras på olika sätt. En skola eller ett fritidshem kan till exempel undersöka sin verksamhet genom enkäter, intervjuer eller

planerade samtal. Tänk på att undersöka hinder och risker för diskriminering som har samband med samtliga diskrimineringsgrunder, det vill säga kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Undersökningen ska göras på en övergripande nivå för att identifiera de risker och hinder som finns i till exempel förskolan eller skolan. Det är viktigt att den har ett generellt anslag med inriktning på förhållandena i verksamheten och inte på de enskilda barnens eller elevernas etniska tillhörighet, religion, sexuella läggning med mera. Utbildningsanordnare ska alltså inte göra någon kartläggning på individnivå av till exempel elevers etniska tillhörighet i arbetet med aktiva åtgärder. Undersökningen måste också skötas på ett sådant sätt att eventuellt känsliga personuppgifter som kanske ändå framkommer inte kan kopplas ihop med någon individ på ett sätt som strider mot personuppgiftslagstiftningen.

2. Analysera orsaker

Efter undersökningen, i det andra steget, ska utbildningsanordnaren analysera orsakerna till de upptäckta riskerna och hindren. Det handlar alltså om att reflektera, analysera och dra slutsatser om varför det ser ut som det gör. Det kan också hända att fler undersökningar behöver göras för att få syn på risker och hinder som först inte visade sig.

3. Genomföra åtgärder

I det tredje steget ska förskolan, skolan eller motsvarande genomföra de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas utifrån vad undersökningen och analysen visar. I varje verksamhet ska alltså utbildningsanordnaren bedöma vilka konkreta åtgärder som ska vidtas. Det går inte att generellt ange vilka åtgärder som till exempel en skola ska genomföra. Det får bedömas utifrån resultatet av analysen och med hänsyn till verksamhetens behov, resurser och andra omständigheter. Men huvudregeln är att utbildningsanordnaren ska genomföra åtgärder för att undanröja de risker eller andra hinder som har upptäckts. Planera in tid och resurser och gör en ansvarsfördelning. Utbildningsanordnaren ska tidsplanera och genomföra åtgärderna så snart som möjligt. Det är viktigt att avsätta nödvändiga resurser och ledningen bör också ange vem som är ansvarig för att se till att åtgärderna genomförs.

4. Följa upp och utvärdera

I det fjärde och sista steget ska utbildningsanordnaren följa upp och utvärdera arbetet med undersökningen, analysen och åtgärderna. Det handlar alltså om att utvärdera resultatet av arbetet för att kunna ta ställning till hur det har fungerat och om de kort- och långsiktiga mål som satts upp har uppfyllts. När det är klart ska erfarenheterna gå att använda i steg ett (undersökningen), det vill säga i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Aktiva åtgärder ska omfatta hela verksamheten

Varje enskild verksamhet, det vill säga förskola, skola eller motsvarande, ska arbeta med aktiva åtgärder enligt lagens bestämmelser. Det innebär att hela verksamheten ska omfattas av undersökningen, analysen, åtgärderna, uppföljningen och utvärderingen. På ett allmänt plan kan arbetet exempelvis handla om kompetensutveckling för personalen för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering. Arbetet kan också till exempel innebära att lärare och pedagoger vid planeringen väljer arbetssätt och pedagogiskt material så att alla barn och elever kan delta på likvärdiga villkor. Samverka med barn, elever och anställda. Utbildningsanordnare ska i sitt arbete med aktiva åtgärder samverka med dem som deltar i utbildningen och med anställda i verksamheten. Samverkan ska ske i hela arbetet med aktiva åtgärder, från undersökningen och analysen till de åtgärder som behöver genomföras samt i uppföljningen och utvärderingen. Aktiva åtgärder i förskolan och skolan | 4 (4) Även arbetet

Plan mot diskriminering och kränkande behandling – ett levande dokument

med att ta fram riktlinjer och rutiner mot trakasserier och sexuella trakasserier ska göras i samverkan, läs mer om detta på www.do.se. Det är utbildningsanordnaren som ansvarar för att arbetet ska ske i samverkan och som i varje enskild verksamhet får bedöma hur den ska gå till.

Dokumentera arbetet

De nya bestämmelserna innebär att utbildningsanordnare ska dokumentera alla delar av det löpande arbetet under året. Dokumentationen ska innehålla • en redogörelse för undersökningen av risker och hinder och den analys som gjorts • de förebyggande och främjande åtgärder som har genomförts eller som planeras • en uppföljning och utvärdering av det arbete med aktiva åtgärder som gjorts • en redogörelse för hur samverkansskyldigheten har fullgjorts. Dokumentationskravet ersätter det tidigare kravet på att ha en likabehandlingsplan.

Bra att veta

Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet, till exempel en förskola eller skola, motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Arbetet handlar inte om att åtgärda problem som redan har uppkommit i ett enskilt fall, utan om att förebygga att barn och elever diskrimineras eller på annat sätt får begränsade möjligheter till exempel i förskolan, skolan eller på fritidshemmet.

Det är utbildningsanordnarens ansvar att bedriva ett arbete enligt diskrimineringslagens bestämmelser om aktiva åtgärder:

Arbetar målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder.

Skolorna ska göra allt de kan för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev utsätts för trakasserier som har samband med någon ovanstående diskrimineringsgrund.

Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling och diskriminering som innehåller en översikt över det som behövs göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever.

Förskolan Fiskens arbete mot diskriminering och trakasserier

2018/19

Diskrimineringsgrund: Kön			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Könsidentitet eller könsuttryck			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Etnisk tillhörighet			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Religion och trosuppfattning			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Funktionsnedsättning			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Ålder			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Diskrimineringsgrund: Sexuell läggning			
Möjliga risker och hinder	Analys av orsaken	Åtgärder: Vem ansvarar? När?	Uppföljning och resultat

Utvärdering av likabehandlingsplanen Ht 2018-Vt 2019

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats - Arbetar vi aktivt med barnen enligt likabehandlingsplanen?

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

All personal har varit delaktiga i hur vi utvärderat planen. Barnen och föräldrarna har inte varit delaktiga i utvärderingen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

- Genom att vid varje personalmötestillfälle på förskolan arbeta med planen mot diskriminering och kränkande behandling gör vi den till ett ”levande” dokument.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling – ett levande dokument

- Vi ska titta och reflektera över fjolårets utvärdering och se hur vi kan arbeta vidare med planen.
- Vi har reviderat likabehandlingsplanen.
- Utifrån reflektioner om hur vi arbetar aktivt med barnen enligt planen, har vi kommit överens om att på höstterminen ha tema ”Lyssna och kom överens”, en bok ur tio små kompisboxen, i 2 veckor på Spiggen har vi ”Vänta på din tur” och ”Säg förlåt”
- Vi har även bestämt att all personal uppdateras vad gäller förskolans fiskens verksamhetsmål och fiskens centrala värderingar.
- Vi vill beröra alla områden inom diskrimineringsgrunderna.
- Carina håller i en liten föreläsning för personal där vi sedan reflekterar och går vidare inom detta område.

Resultatet blev att vi ska fortsätta att arbeta mer medvetet och aktivt när det gäller planen mot diskriminering och kränkande behandling. Vi strävar mot att föräldrar och barn ska ha mer delaktighet och ingå i planens utvärdering. Vi vill att planen skall fortsätta att bli ett mer "levande" dokument

Uddevalla 2019/

Carina Rojas

Uppstart av likabehandlingsplan 2018/19

Ett levande dokument

- Genom att vid varje personalmötestillfälle på förskolan arbeta med planen mot diskriminering och kränkande behandling gör vi den till ett ”levande” dokument.
- Vi tittar och reflekterar över fjolårets utvärdering och ser hur vi kan arbeta vidare med planen.
- Vi har reviderat likabehandlingsplanen.
- Utifrån reflektioner har vi kommit överens om att på höstterminen ska vi ha tema ”Lyssna och kom överens”, en bok ur tio små kompisboxen, i 2 veckor. På vårterminen har vi tema ”Lugna ner dig”.
- Att starta upp terminerna med trivselreglerna på äldrebarnsavdelningen.

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Årets plan ska utvärderas genom att gå igenom åtgärd för åtgärd. Blev detta gjort? Om ja, är vi nöjda med resultatet eller finns det något som vi skulle önskat hade gjorts annorlunda? Om nej, varför inte? Har utvärderingen resulterat i nya mål och åtgärder som ska genomföras under kommande läsår?

Uddevalla 2018-09-25

Carina Rojas

Barnsäkerhetsombud.